

Ο λόγιος Βιζυηνός

Κυκλοφορεί ο τόμος «Στους δρόμους της λογιοσύνης. Κείμενα γνώσης, θεωρίας και κριτικής» του Γ. Μουλλά από τις Εκδόσεις του ΜΙΕΤ

Του ΒΑΣΙΛΗ Κ. ΚΑΛΑΜΑΡΑ

Θεωρητικά, δοκιμακικά, επιστημονικά και λημματογραφικά κείμενα της δεύτερης εγκατάστασης του Γεωργίου Μ. Βιζυηνού στην Αθήνα (1884-1992) συγκεντρώθηκαν σ' έναν άρτιο τυποτεχνικά τόμο, που κοσμείται από βινιέτες του μεγάλου Έλληνα χαράκτη Δημήτρη Γαλάνη: «Στους δρόμους της λογιοσύνης. Κείμενα γνώσης, θεωρίας και κριτικής» (Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης).

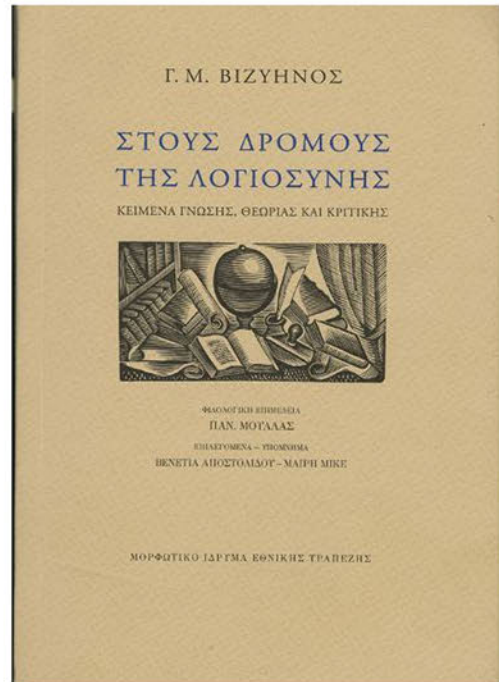
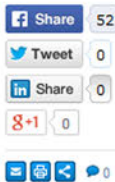
Η φιλολογική εργασία αποτελεί έργο του αιμνήστου καθηγητή Παναγιώτη Μουλλά (1935-2010), που παρέμεινε ημιτελής, καθότι η τελευταία του. Ο,τι άφησε ανολοκλήρωτο, το συμπλήρωσαν η επίκουρος καθηγήτρια Βενετία Αποστολίδου και η καθηγήτρια Μαίρη Μικέ.

Στον τόμο αυτό δεν περιλαμβάνονται οι δύο διδακτορικές του διατριβές, η μία στη Γατινή («Το παιδικό παιχνίδι», 1891) και η άλλη στην Αθήνα («Η φιλοσοφία του καλού παρά τω Πλωτίνω», 1884). Τα κείμενα, γραμμένα κατά την τελευταία περίοδο της ζωής του, προτού βυθιστεί στο πνευματικό σκοτάδι, τον βρίσκουν εκλεγμένο υπηγητή αλλά χωρίς εντολή διδασκαλίας.

Ετσι, αναγκάζεται να εργαστεί ως καθηγητής Γυμνασίου, και στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητάς του εκπονεί δύο σχολικά εγχειρίδια: «Ψυχολογικά μελέται επί του καλού» (1885) και «Στοιχεία ψυχολογίας» (1888).

Ως διεκδικητής της πανεπιστημιακής έδρας συντάσσει ένα λιβέλο εναντίον του συνυποψήφιου του Μαργαρίτη Ευαγγελίδη και τον δημοσιεύει στην εφημερίδα «Χρόνος Αθηνών» (1885), με τον τίτλο «Μαργαρίτου Ευαγγελίδου, "Ιστορία της θεωρίας της γνώσεως"».

Είναι γεγονός ότι ο Γεώργιος Μ. Βιζυηνός, παρά τον πόλεμο που δέχεται από την αθηναϊκή κοινωνία, έχει πρόσβαση στα έντυπα της εποχής. Ετσι το άρθρο του «Οι καλόγεροι και η λατρεία τού Διούσου εν Θράκη» δημοσιεύεται στην εφημερίδα «Εβδόμη» (1888), ενώ την ίδια χρονιά

Ο βιοπορισμός, παρά την εμμονή που αποκτά εν τω μεταξύ της χρυσοθηρίας, είναι το μόνιμο πρόβλημα, αφού πλέον έχει χάσει την οικονομική στήριξη του ευεργέτη του, του Κωνσταντινουπολίτη Γεωργίου Ζαρίφη. Εξ ου και εργάζεται ως συντάκτης στο «Λεξικόν Εγκυκλοπαιδικόν» των Μπαρτ και Χίρατ (1889-1892).

Η συνεργασία ως λημματογράφου εντοπίζεται σε εκατόν είκοσι λήμματα από το Α και το Β. Συγκεκριμένα: 19 στον πρώτο τόμο, 94 στο δεύτερο και 7 στον τρίτο.

Τελικώς, στην έκδοση του Μορφωτικού Ίδρυματος επιλέγονται μόνον 28, γιατί αναφέρονται -κατά την κρίση τού Μουλλά- κυρίως σε ποιητές και πεζογράφους. Στην ίδια κατηγορία, ανήκουν τα λήμματα «βαλλιστικόν άσμα» και «βάρδοι».

Ο Βιζυηνός δεν είναι «ψυχρός» καταγραφέας του εργοβιογραφικού τού κάθε συγγραφέα και δεν αρκείται μόνο σε άκριτες πληροφορίες. Είναι τολμηρός, σε τέτοιο βαθμό που δεν διστάζει να τα βάλει -δεν έχει σημασία εάν έχει δίκιο ή άδικο- με τον Βοκκάκιο και τον Μπαλζάκ! (Τότε γραφόταν Βαλζάκ με βήτα).

Τον πρώτο τον καυτηριάζει για τις ερωτικές σκηνές του: «[...] Κατά μέγαν βαθμόν έκδοτος εις τας σαρκικές ηδονάς [...]». Τον δε δεύτερο για το κοσμοθεωρητικό του είδωλο: «Ο [...] χονδροειδής εν τούτω υλισμός του προκαλεί πολλάκις την αγανάκτησιν, μάλιστα οσάκις εμβαθύνει εις γυναικός πνος την καρδίαν».

Ο τόμος «Στους δρόμους της λογιοσύνης» ολοκληρώνεται με τις μελέτες «Ερρίκος Ίβσεν» (σε δύο συνέχειες στην «Εικονογραφημένη Εστία», 1892) και «Ανά τον Ελικώνα» (σε ένδεκα συνέχειες στην «Εικονογραφημένη Εστία», 1894).

Κλείνοντας, θα σταθούμε στο αίτημα του Παναγιώτη Μουλλά αναφορικά με τον Γ. Μ. Βιζυηνό, το οποίο δεν είναι αποκλειστικά φιλολογικό: «[...] Να συλλάβουμε τη σύνολη πνευματική του παρουσία ως ποιητή, διηγηματογράφου και διανοουμένου συνάμα [...]. έτσι που το κάθε μέρος να βρίσκει τη θέση του, να συνδέεται, να φωτίζεται και να ερμηνεύεται από ένα όλον. Κάτι που μπορεί να νοηθεί και ως χρέος μας ή οφειλή μας».

Αυτό είναι το «αντίδοτο» στην παραφιλολογία, η οποία επιμένει στους ψυχολογικούς παράγοντες της βιογραφίας τού Γεωργίου Μ. Βιζυηνού, δηλαδή στην πορεία του προς την τρέλα και στον εγκλεισμό του στο φρενοκομείο, καθώς και στην ερωτική σχέση του με τη μαθήτριά του Μπέτια Φραβασίλη. Χωρίς αυτά, ίσως το έργο να μην είχε ξεφύγει από το στενό πανεπιστημιακό κύκλο. Κάθε εποχή και το μελόδραμά της.

